

ROLNICTWO

Uwaga azbest!

www.pip.gov.pl

Czym jest azbest?

Azbest jest naturalnym, trwałym surowcem o budowie włóknistej. Pęczki włókien mogą rozszczepiać się na włókna kilkudziesięciokrotnie cieńsze niż ludzki włos. Włókna kruszą się i łamią, łatwo przedostają się do atmosfery. Niewidoczne dla oka, unoszą się w powietrzu, wdychane przez ludzi, powodują wiele groźnych chorób.

Azbest ze względu na właściwości takie jak: lekkość, ogniotrwałość, odporność na korozję, właściwości izolacyjne, wytrzymałość mechaniczną, w przeszłości był materiałem mającym wiele zastosowań.

Mimo jego zalet użytkowych, azbest jest jednym z najbardziej niebezpiecznych czynników rakotwórczych.

Polska jako członek Unii Europejskiej zobowiązała się do zakazu importu azbestu, produkcji wyrobów azbestowych oraz obrotu nimi. W 2002 r. rząd ogłosił 30-letni program usuwania azbestu stosowanego na terenie Polski.

Azbest w gospodarstwie rolnym

W ubiegłym wieku, w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych azbest używany był do produkcji materiałów budowlanych. Płyty azbestowo-cementowe faliste lub płaskie (znane pod nazwą handlową eternit lub KARO) wykorzystywano także na wsi najczęściej na pokrycia dachów budynków mieszkalnych lub gospodarskich. Rakotwórcze właściwości azbestu sprawiły, że pod koniec ubiegłego wieku zaprzestano produkcji płyt eternitowych oraz innych wyrobów zawierających azbest.

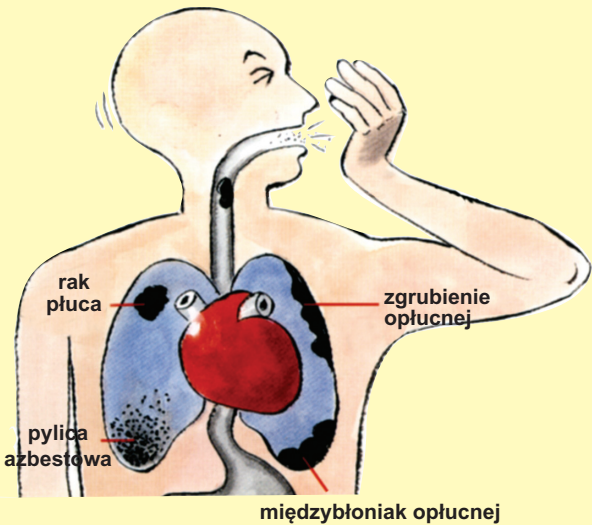
Gdzie znajduje się azbest?

Pamiętaj! Jeśli w Twoim gospodarstwie występują dachy z eternitu, sprawdź ich stan. Uszkodzone natychmiast usuń!

Uszkodzenie płyt eternitowych powoduje wymywanie przez deszcze spoiwa cementowego. Wówczas w skorodowanych miejscach samoistnie odsłaniają się włókna azbestowe, które uwalniają się i stwarzają zagrożenia dla ludzi i środowiska.

Azbest stanowi śmiertelne zagrożenie. Włókna azbestowe są rakotwórcze, a spowodowane przez nie nowotwory bardzo złośliwe i praktycznie nieuleczalne. Średni czas życia od rozpoznania choroby wynosi od kilku do kilkunastu miesięcy. Naukowcy szacują, że w ostatnich latach na świecie azbest przyczynił się do śmierci około 100 tys. osób rocznie.

Ogniska chorób azbestozależnych

Azbest może być przyczyną:

- **międzybłoniaka opłucnej** – najbardziej charakterystycznego rodzaju złośliwego nowotworu wywołanego oddziaływaniem azbestu na układ oddechowy. Jednym z objawów tej choroby jest kłujący ból w klatce piersiowej oraz duszności,
- **raka płuc** – nowotworu, którego objawy mogą pojawić się po 10-40 latach od momentu zetknięcia się z azbestem.

wywołane azbestem

Prawdopodobieństwo wystąpienia tego schorzenia jest dużo wyższe przy równoczesnym narażeniu na szkodliwe oddziaływanie azbestu i dymu tytoniowego,

– **pylicy azbestowej** (azbestozy) – choroby zawodowej osób narażanych na kontakt z pyłem azbestu. Schorzenie to polega na powolnym zwłóknianiu tkanki płucnej powodującym niewydolność oddechową,

– **zmian opłucnowych**, występujących pod postacią blaszek, zgrubień i odczynów wysiękowych opłucnej,

– **obturacyjnego przewlekłego zapalenia oskrzeli** – nawracającego stanu chorobowego wywołanego przez czynniki środowiskowo-cywilizacyjne jak spaliny samochodowe, chemiczne opary, kontakt z azbestem i dymem tytoniowym. Nawracające zapalenie oskrzeli bardzo trudno wyleczyć. Można tylko łagodzić objawy tej choroby.

Przedmiotem badań naukowych jest wpływ azbestu na rozwój nowotworów takich jak: krtani, żołądka, jelit, trzustki, jajników oraz chłoniaków.

Zapamiętaj!

– **Azbest jest przyczyną wielu chorób nowotworowych. W organizmie człowieka kumuluje się i pozostaje na zawsze. Skutki działania azbestu w organizmie człowieka mogą ujawnić się po kilku, a nawet kilkudziesięciu latach.**

– **Włókna azbestowe wnikają do organizmu przez układ oddechowy. Łatwo przedostają się do pęcherzyków płucnych. Są niewidoczne dla oka.**

– **Niezabezpieczone właściwie wyroby zawierające włókna azbestowe w budynkach mogą oddziaływać na zdrowie osób tam mieszkających, ale również zagrażać sąsiadom i otoczeniu.**

Jeśli jesteś właścicielem, użytkownikiem wieczystym lub zarządcą domów lub obiektów budowlanych, pamiętaj o obowiązku dokonywania kontroli stanu wyrobów z azbestu oraz ocenie stanu i możliwości dalszego bezpiecznego użytkowania.

Na podstawie oceny wyrobów zawierający azbest może być zakwalifikowany do:

- usunięcia i zastąpienia innym, niezawierającym tego surowca,
- zabezpieczenia poprzez szczelną zabudowę (zamknięcia) przestrzeni, w której on się znajduje lub pokrycia szczelną powłoką ze środkami wiążącymi azbest.

Formularze oceny dostępne są w powiatowych inspektoratach nadzoru budowlanego oraz gminnych, powiatowych i wojewódzkich urzędach. Jeden egzemplarz sporządzonej oceny należy dostarczyć właściwemu organowi nadzoru budowlanego (w terminie 30 dni od jej sporządzenia).

Wynik oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest wyrażany jest w skali punktowej.

- **Ocena do 90 punktów** – oznacza dobry stan techniczny wyrobów. Ponownej oceny musisz dokonać w terminie do 5 lat.
- **W granicach 115 punktów** oznacza możliwość uszkodzeń wyrobów (brak widocznych pęknięć). Ponownej oceny musisz dokonać w ciągu roku.
- **Powyżej 120 punktów** oznacza duże uszkodzenia. Wymagane: pilne usunięcie, wymiana na wyrób bezazbestowy lub zabezpieczenie. Uszkodzenie (pęknięcia) oraz korozja i pylenie płyt azbestowo-cementowych powodują odsłonięcie i rozluźnienie, a w następstwie uwalnianie włókien azbestowych.

Szczegółowe zasady bezpiecznego użytkowania i usuwania azbestu zawarto w rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z 2.04.2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649 ze zmianami).

Zapamiętaj!

Wyrobów azbestowych nie powinieneś usuwać samodzielnie. Takie działania narażają Ciebie oraz osoby, które Ci pomagają na niebezpieczeństwo zachorowania. Usuwaniem tego typu wyrobów zajmują się wyspecjalizowane firmy. Skorzystaj z ich usług!

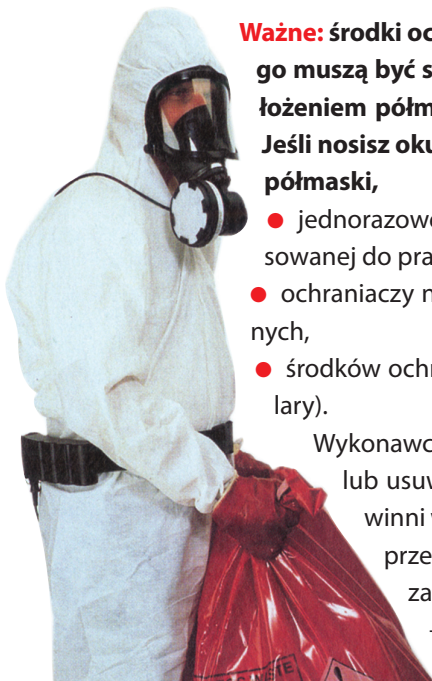
Odpadów zawierających azbest nie można składować ani mieszać z odpadami gospodarczymi. Transportem i składowaniem odpadów niebezpiecznych, zawierających azbest, zajmują się firmy posiadające odpowiednie uprawnienia.

W rządowym Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 przewidziano, że usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości może nastąpić bez korzystania z usług wyspecjalizowanych firm. **Warunkiem jest prowadzenie przez gminę lokalnych szkoleń informujących o metodach bezpiecznego dla zdrowia ludzi wykonywania prac usuwania i przygotowania zdemontowanego azbestu do transportu.**

Stosując się do obowiązujących przepisów przy usuwaniu wyrobów z azbestu, zaopatrzyć się w **niezbędne środki ochrony indywidualnej.**

Jeśli sytuacja wymaga uporządkowania lub sprzątnięcia wyrobów zawierających azbest używaj:

- wyłącznie specjalistycznej, dopasowanej do kształtu twarzy półmaski typu P3, tj. nieprzepuszczającej włókien azbestowych,

Ważne: środki ochrony układu oddechowego muszą być szczelne. Dlatego przed założeniem półmaski ochronnej – ogó! się. Jeśli nosisz okulary, załóż je po nałożeniu półmaski,

- jednorazowej odzieży ochronnej dostosowanej do pracy z azbestem,
- ochraniaczy na obuwiu i rękawic ochronnych,
- środków ochrony twarzy i oczu (np. okulary).

Wykonawcy prac, którzy zabezpieczają lub usuwają wyroby azbestowe powinni w terminie co najmniej 7 dni przed rozpoczęciem tych prac zawiadomić:

- powiatowy inspektorat sanitarny,

usuwać azbest?

- powiatowy inspektorat nadzoru budowlanego,
- okręgowy inspektorat pracy.

Kiedy kończysz prace, pamiętaj o starannym usunięciu pozostałości azbestu z miejsca robót.

W przypadku zanieczyszczonego podłoża stosuj odkurzacz z filtrem HEPA pochłaniającym włókna azbe-

stowe lub mokrą ścierkę ze środkiem wiążącym. W przypadku zanieczyszczonego gruntu usuń wierzchnią warstwę łopatą. Małe kawałki odpadów lub pyłu azbestowo-cementowego składuj w pojemniku ze środkiem wiążącym.

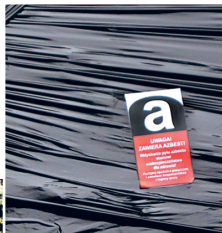
Ubranie ochronne: rękawice, ochraniacze na obuwiu, jednorazowe półmaski oraz zanieczyszczoną ścierkę, a także usuniętą łopatą grunt umieść w worku foliowym. Po pracy dokładnie umyj ciało pod prysznicem. Następnie zdejmij zużytą półmaskę i włóż do worka razem z odzieżą ochronną. Worek dołącz do odpadów transportowanych na składowisko odpadów azbestowych.

Pamiętaj o zasadach

Kilka ważnych rad:

- Strefę prac powinieneś ogrodzić i oznakować tablicami informacyjnymi: **Uwaga! Zagrożenie azbestem!**
- Odpady zawierające azbest pakuj szczelnie, oznaczając literą „a” oraz napisem ostrzegawczym według ustalonego wzoru.

- Nie pal papierosów, nie spożywaj posiłków i napojów w pobliżu usuwanego azbestu.
- Zapobiegaj powstawaniu pyłu azbestowego:
  - zraszaj usuwane płyty wodą,
  - nie stosuj szybkoobrotowych narzędzi elektromechanicznych (szlifierki, wiertarki),
  - czyść regularnie sprzęt, jednak nie używaj sprężonego powietrza i dmuchaw.
- Po zakończeniu pracy ciało spłucz dużą ilością wody.

Odpady zawierające azbest wywieź do firmy specjalizującej się w ich unieszkodliwianiu.

bezpiecznej pracy!

- Odpadów zawierających azbest nie łam, nie krusz, ani nie rzucaj nimi.
- Odpady azbestowe pochodzące z pokryć dachowych składuj i przygotuj do niezwłocznego transportu w mocnych, szczelnych i odpowiednio oznakowanych opakowaniach do specjalnie przeznaczonego na nie miejsca.
- Na opakowanie zalecana jest folia polietylenowa o grubości 0,2 mm. Ciężar zawartości z opakowaniem nie powinien przekraczać 30 kg. Do przewozu odpadów azbestowych zatrudnij uprawnionego przewoźnika.

Usuwanie azbestu z dachu związane jest z pracą na wysokości. Dlatego zachowaj ostrożność. Zawsze używaj zabezpieczeń przed upadkiem, np. szelek i linek bezpieczeństwa. Drabinę stawiaj na trwałym i stabilnym podłożu. Zabezpiecz ją przed przewróceniem. Korzystaj także z przesuwanego ruchomego podestu lub podestu i drabiny.

Minimalizuj zagrożenia

Nie każdego rolnika stać na natychmiastowy demontaż azbestu. Dlatego, jeśli wyroby z azbestem nie są uszkodzone – nie mają pęknięć ani naruszonej struktury – można pozostawić je do 2032 r. Do tego czasu wyroby z azbestem na-

leży poddawać konserwacji, polegającej na np. ręcznym malowaniu. Zabezpieczenie takie zapobiegnie na jakiś czas pyleniu, dzięki czemu zyskasz czas na zaplanowanie wymiany.

Zapamiętaj!

Nie zaleca się malowania skorodowanych płyt azbestowych ze względu na znaczne obniżenie wytrzymałości i możliwość pęknięć.

Płyty należy malować farbami wnikającymi głęboko w strukturę powierzchni, wiążącymi włókna azbestowe. Na opakowaniu farby powinna znajdować się etykieta z informacją o aprobacie technicznej, dopuszczającej do takiego zastosowania. Szczegółowe informacje o zasadach bezpiecznego usuwania azbestu znajdziesz na stronie internetowej:

Płyty należy malować farbami wnikającymi głęboko w strukturę powierzchni, wiążącymi włókna azbestowe. Na opakowaniu farby powinna znajdować się etykieta z informacją o aprobacie technicznej, dopuszczającej do takiego zastosowania. Szczegółowe informacje o zasadach bezpiecznego usuwania azbestu znajdziesz na stronie internetowej:

www.bazaazbestowa.gov.pl

**SZANUJ
ŻYCIE!**
Bezpieczna praca
w gospodarstwie rolnym